

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Мельник Т.Г., Димніч В.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто підходи до визначення поняття власного капіталу вітчизняними науковцями, досліджено особливості організації бухгалтерського обліку власного капіталу на підприємстві. Також було досліджено механізм контролю власного капіталу на підприємстві.

Ключові слова: бухгалтерський облік, контроль, власний капітал, зареєстрований капітал, субрахунок.

Постановка проблеми. Сьогодні мистецтво управління капіталом полягає у своєчасному коректуванні фінансової стратегії підприємства і потребує якісного інформаційного забезпечення, здатного в режимі реального часу зарадити вирішенню існуючих проблем і сприяти науковому обґрунтуванню рішень з формування та використання капіталу підприємства. Основу такого інформаційного забезпечення складають дані бухгалтерського обліку про наявність та рух капіталу підприємства. Вони формуються, реєструються, накопичуються, узагальнюються у фінансовій звітності підприємства і надаються користувачам з метою обробки та використання аналітичних даних у процесі прийняття управлінських рішень щодо капіталу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо відтворення і формування інформації про власний капітал в системі бухгалтерського обліку розглядаються у працях вітчизняних і зарубіжних науковців: Р.Н. Антоні, Т.О. Гуренко, Н.О. Гура, Г.П. Голубнича, В.І. Воськало, Т.Г. Камінська, Т.Г. Мельник, К.П. Свистільник, В.В. Селезньов, В.В. Сопко, Т.С. Яровенко тощо.

Невирішені питання. Незважаючи на значну кількість досліджень питань обліку та контролю власного капіталу, слід відмітити, що у контексті імплементації Україною МСФЗ та законодавчих змін необхідне уточнення понятійно-категорійного апарату, побудови обліку.

Метою статті є дослідження організації бухгалтерського обліку та контролю власного капіталу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Як об'єкт бухгалтерського обліку, власний капітал почав розглядатися вітчизняними вченими з моменту створення в Україні ринкової інфраструктури і трансформації системи бухгалтерського обліку, відповідно до світових стандартів.

Т.С. Яровенко та К.П. Свистільник визначають власний капітал як основа створення та розвитку господарської діяльності підприємства, а також головна складова його загального потенціалу у вигляді початково зареєстрованих та додатково створених власних коштів [12, с. 190].

На думку Р.Н. Антоні, власний капітал є результатом інвестицій з боку інвесторів-співвласників цього підприємства (за умови, що компанія не має зобов'язань по поверненню капіталу своїм інвесторам).

В.В. Селезньов визначає капітал як взаємозростаюча вартість, яка виступає у вигляді певної

суми грошей, що витрачаються на засоби виробництва і на заробітну плату робітникам, а потім при продажі виготовленого товару знову перетворюються на гроші, але вже в більшій кількості.

На думку В.В. Сопко, власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку проведення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з уже оподаткованого прибутку [10, с. 141].

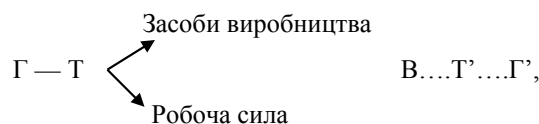
Отже, різні автори підходять по-різному до визначення власного капіталу. Одна група визначень фіксує фінансову сторону (як частину фінансових ресурсів, гроші), інша – натуральну (запас благ, матеріальних цінностей).

Для цілей бухгалтерського обліку дефініція цієї категорії потребує уточнення через призму кругообороту капіталу в процесі господарської діяльності, його економічної та правової сутності.

Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності. Саме такий підхід до розуміння статутного капіталу був виключений в адміністративно-регульованій економіці. Правова сутність капіталу полягає передусім в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми зобов'язаннями.

Відтак під власним капіталом слід розуміти загальну суму власних джерел фінансування активів, які по праву належать підприємству і сформовані за рахунок внесків власників та додатково створених і отриманих в процесі господарської діяльності власних коштів підприємства.

Схема кругообігу капіталу підприємства, що характеризує капітал як самозростаючу вартість, виглядає наступним чином:

У 2013 році було внесено ряд законодавчих змін, зокрема, ліквідовано ПСБО 1-5 та запроваджено НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», відповідно до якого видозміни підлягав, у тому числі власний капітал та його структурні компоненти з позицій ведення бухгалтерського обліку за балансом. Такі зміни були спричинені змінами Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій [9].

Організація облікового процесу, що стосується операцій з власним капіталом, є початковою стадією ведення бухгалтерського обліку і передбачає облікове забезпечення, документальне підтвердження, організаційні форми бухгалтерського обліку, окреслення функціональних повноважень та прав працівників бухгалтерської служби. Методичні аспекти ведення обліку передбачають фіксацію факту здійсненої господарської операції на рахунках бухгалтерського обліку, автоматизації обліку та подання звітності підприємствами.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі Закон «Про БО і ФЗ») визначено, що підприємство самостійно [1]:

- визначає облікову політику підприємства;
- обирає форму бухгалтерського обліку;
- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;
- визначає доцільність застосування міжнародних стандартів.

Для обліку статутного і пайового капіталу, капіталу у дооцінках, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого, а також нерозподілених прибутків (непокритих збитків) Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунки 4 класу (табл. 1).

За кредитом рахунків капіталу відображається збільшення відповідних його елементів, а за дебетом – зменшення.

Варто зазначити, що деякі рахунки та субрахунки класу 4 не мають самостійного значення, а використовуються як регулюючі при визначенні елементів власного капіталу, що відображаються у першому розділі пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) зі знаком «-» (див табл. 2).

Таблиця 1

Характеристика рахунків бухгалтерського обліку власного капіталу підприємства

Синтетичні рахунки		Субрахунки	
Шифр	Назва	Шифр	Назва
1	2	3	4
40	Зареєстрований (пайовий) капітал	401	Статутний капітал
		402	Пайовий капітал
		403	Інший зареєстрований капітал
		404	Внески до незареєстрованого статутного капіталу
41	Капітал у дооцінках	411	Дооцінка (уцінка) основних засобів
		412	Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів
		413	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів
		414	Інший капітал у дооцінках
42	Додатковий капітал	421	Емісійний дохід
		422	Інший вкладений капітал
		423	Накопичені курсові різниці
		424	Безоплатно одержані необоротні активи
		425	Інший додатковий капітал
43	Резервний капітал		
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений
		442	Непокриті збитки
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді
45	Вилучений капітал	451	Вилучені акції
		452	Вилучені вклади й паї
		453	Інший вилучений капітал
46	Неоплачений капітал		

Джерело: складено автором за [3; 4; 9]

Таблиця 2

Витяг з Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кт рах.40	
Капітал у дооцінках	1405	Кт рах. 41	
Додатковий капітал	1410	Кт рах. 42	
Резервний капітал	1415	Кт рах. 43	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт рах. 44	
Неоплачений капітал	1425	(Дт 46)	( )
Вилучений капітал	1430	(Дт 45)	( )
Усього за розділом I	1495		

Джерело: складено автором за [9]

Зокрема, сум зареєстрованого оплаченого капіталу та нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), що входять до підсумку розділу 1 «Власний капітал». Це рахунки: 45 «Вилучений капітал»; 46 «Неоплачений капітал»; 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

Рахунки 45 «Вилучений капітал» та 46 «Неоплачений капітал» мають лише дебетовий залишок, який при визначенні розміру зареєстрованого оплаченого капіталу вираховується із сум, що накопичені за кредитом рахунків 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» і 42 «Додатковий капітал» [4, с. 82].

На субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображається розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), виплати за облігаціями, відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді. Наприкінці року цей субрахунок закривається на субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений» або на дебет субрахунку 442 «Непокриті збитки» (при від'ємних результатах діяльності).

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій зі складовими власного капіталу є первинні документи. Порядок документального оформлення господарських операцій та вимоги щодо складання документів регламентуються Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та статтею 9 Закону «Про БО і ФЗ».

Первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити: назву документа (форми); дату і місце складання; назву підприємства від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про БО і ФЗ» підприємство самостійно встановлює правила документообігу і технологію обробки облікової інформації [1]. Документообіг – це впорядкований процес руху документів і виконання різноманітних облікових процедур з моменту їх отримання (створення) до моменту передачі в архів (рис. 1).

Графік документів по операціях з власним капіталом потрібно формувати з урахуванням кожної окремої господарської операції і події, періоду часу обробки працівниками бухгалтерської служби та руху документів тощо. Графік документообігу спрощує процес фіксації подій, що пов'язані з власним капіталом на підприємствах, що призводить до покращення ефективності та результативності діяльності підприємства.

Для обліку власного капіталу використовують такі облікові реєстри (див. табл. 3).

Таблиця 3

Облікові реєстри журнально-ордерної форми обліку власного капіталу

№	Регістр
1	2
1	Журнал 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
2	Відомість аналітичних даних рахунку 42 «Додатковий капітал»
3	Відомість аналітичних даних рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
4	Відомість аналітичних даних рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»
5	Відомість позабалансового обліку

Джерело: складено автором за [8]

Схематично записи в реєстрах з обліку власного капіталу показано на рис. 2.

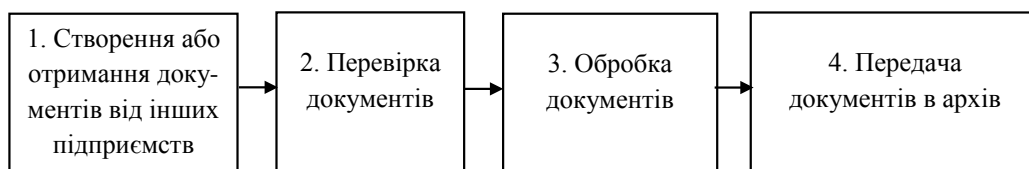

Рис. 1. Стадії документообігу на підприємстві

Джерело: складено автором

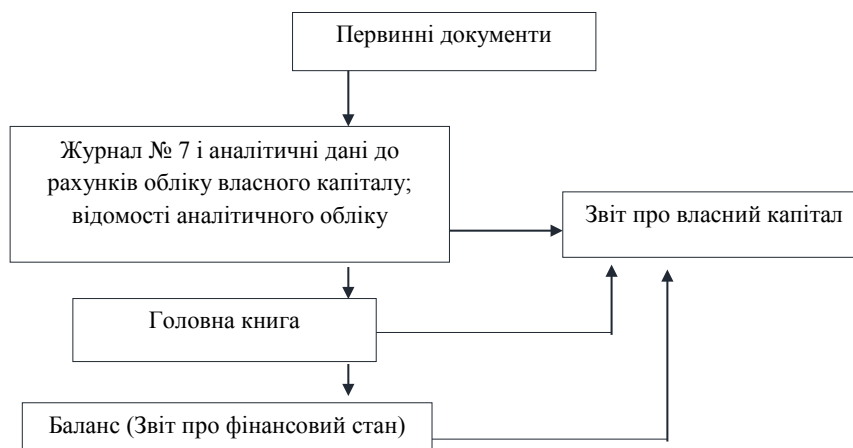

Рис. 2. Схема запису в реєстрах з обліку зареєстрованого капіталу

Джерело: складено автором за [6]

Для ефективного управління власним капіталом необхідно володіти повною, правдивою та неупередженою, тобто достовірною, інформацією про розмір та склад капіталу підприємства. Підприємство може самостійно розробляти систему контролю за складовими власного капіталу, тобто організувати внутрішній контроль. Крім цього, відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 р. № 877-V визначаються правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності [2], тобто зовнішній контроль.

У таблиці 3 представлені прийоми документального та фактичного контролю, які необхідно здійснювати під час проведення внутрішнього контролю власного капіталу.

Джерелами інформації внутрішнього контролю власного капіталу є рахунки бухгалтерського обліку, Наказ про облікову політику, бухгалтерські документи з обліку власного капіталу, внутрішні та аналітичні відомості, облікові реєстри, фінансова звітність.

Контроль власного капіталу доцільно розпочинати з вивчення умов установчого договору та статуту підприємства, в яких наведено основні положення щодо формування та використання власного капіталу. Перевірці також підлягає своєчасність проведення загальних зборів акціонерів і засідань правління, їхня правомірність – на них визначають напрями використання власного капіталу.

Попередній контроль капіталу дозволяють вирішити в процесі оперативного управління підприємством два основних завдання: перевірити законність і доцільність фінансово-господарської операції щодо формування й розміщення капіталу (попередній контроль) та оцінити ймовірний вплив здійснення операції на зміну показників фінансового стану і підтвердити або спростувати на цій основі доцільність здійснення даної операції (попередній аналіз) [6, с. 171].

Попередній контроль капіталу як перша стадія оперативного контрольно-аналітичного циклу починається з визначення законності кожної операції: дослідження відповідності операції чинному законодавству, національним, а за необхідності й міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, внутрішнім установчим документам, які регулюють рух капіталу підприємства.

Попередній контроль власного капіталу здійснюється окремо за кожною, операцією, яка обумовлює його рух і передбачає перевірку законності, доцільності, правильності визначення величини коштів, що спрямовуються на створення або збільшення зареєстрованого капіталу, та коштів, які вилучаються з нього.

Попередній контроль власного капіталу досліджує очікувані зміни в структурі капіталу внаслідок здійснення тієї чи іншої операції та оцінює ймовірні наслідки їх впливу на показники фінансового стану підприємства. Аналітична інформація використовується переважно у попередньому контролі доцільності здійснених операцій та їх відповідності стратегічним напрямкам розвитку підприємства.

Зареєстрований капітал складається з статутного та пайового капіталу. Їх наявність залежить від організаційно-правової форми підприємства.

Під час перевірки статутного капіталу необхідно з'ясувати, чи відповідає його розмір законодавчим вимогам (мінімальний розмір статутного капіталу визначено законодавчо) та статутним документам (засновницький договір, у якому може бути зафіксований більший розмір статутного капіталу, окрім того договором встановлено порядок внесення вкладів учасників і вид інвестиції (грошовими коштами чи майном), метод оцінки майнового внеску, а також належно зареєстрований статут підприємства).

Також необхідно перевірити документи, що підтверджують фактичне здійснення внесків до статутного капіталу (платіжні доручення та виписки банку, якщо внески зроблено грошовими коштами; акт прийому - передачі – якщо внески здійснювались майном, наявність оцінки майна згідно з домовленістю засновників). Перевіряючи операції зі зміни розміру статутного капіталу, необхідно його розмір зіставляти з мінімальними розмірами на дату реєстрації змін до статуту товариства.

Завданнями попереднього контролю зареєстрованого капіталу є:

- дослідження відповідності кожної операції чинному законодавству України, національним, а за необхідності й міжнародним, стандартам бухгалтерського обліку, внутрішнім установчим документам;

- перевірка правильності грошової оцінки матеріальних активів, майнових та інтелектуальних прав, іншої власності, внесеної засновниками (учасниками) до зареєстрованого (пайового) капіталу;

Таблиця 3

Внутрішній контроль власного капіталу відповідно до його видів

№ з/п	Вид контролю	Об'єкти контролю	Суб'єкти контролю	Прийоми контролю
1	Попередній	Елементи облікової політики	Управлінський та обліковий персонал, Служба контролю	- формальна перевірка; - нормативно-правова перевірка
2	Поточний	Відображення власного капіталу в первинних документах; Відображення власного капіталу на рахунках; Відображення власного капіталу в реєстрах обліку та звітності.		- формальна перевірка; - арифметична перевірка; - взаємна перевірка; - нормативно-правова перевірка; - інвентаризація; - обстеження
3	Наступний	Порушення у веденні обліку власного капіталу		- формальна перевірка; - арифметична перевірка; - взаємна перевірка; - нормативно-правова перевірка

Джерело: складено автором

– перевірка доцільності операцій, спрямованих на збільшення або зменшення зареєстрованого (пайового) капіталу;

– перевірка правильності розрахунків суми збільшення або зменшення зареєстрованого (пайового) капіталу за кожною операцією [11, с. 12].

Попередній контроль зареєстрованого (пайового) капіталу акціонерного товариства, крім виконання наведених вище завдань, має забезпечувати перевірку правильності: нарахування дивідендів; визначення дивідендної ставки; обчислення дивідендів, нарахованих конкретному акціонеру за звітний період.

Джерелом нарахування дивідендів є прибуток, що лишився в розпорядженні підприємства після оподаткування та інших, передбачених установчими документами, вирахувань.

Перевірка правильності нарахування дивідендів та визначення дивідендної ставки здійснюється за попередньо розробленими і введеними у нормативну базу даних алгоритмами.

Контроль формування капіталу в дооцінках визначає обґрунтованість проведення переоцінки необоротних активів. Контроль додаткового капіталу передбачає перевірку: визначення емісійного доходу, фактичного внеску засновників у інший вкладений капітал, накопичених курсових різниць, операцій з безкоштовно отриманими необоротними активами та іншим видом додаткового капіталу.

Здійснюючи контроль за достовірністю відображення операцій на рахунку 41 «Капітал у дооцінках», необхідно враховувати, чи це перша переоцінка необоротних активів, чи наступна. Контролеру потрібно встановити доцільність проведення такої переоцінки, тобто чи залишкова вартість об'єкта істотно відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, а для нематеріальних активів – чи існує для них активний ринок [6, с. 172].

Рівень суттєвості для здійснення переоцінки необхідно зазначити у наказі про облікову політику. Також необхідно з'ясувати, чи укладено договори на виконання оцінювальних робіт з незалежними оцінювачами, оскільки для визначення справедливої вартості під час оцінювання майна з метою переоцінки основних засобів для цілей бухгалтерського обліку залучення суб'єкта оціночної діяльності, що має відповідну ліцензію, є обов'язковим відповідно до Податкового кодексу.

Контроль додаткового капіталу здійснюється підприємствами всіх форм власності окремо за кожною операцією дооцінки необоротних активів та безкоштовного отримання їх від інших юридичних або фізичних осіб. Перевірці піддаються законність і доцільність кожної операції та обґрунтованість попередньо визначеної суми дооцінки.

Резервний капітал підлягає переважно заключному контролю і ретроспективному аналізу. Разом з тим, за необхідності може бути здійснено попередній контроль резервного капіталу, який ґрунтується на оцінці законності і доцільності відрахувань коштів на утворення резервного капіталу та визначенні відповідності величини резервів установчим документам акціонерного товариства. Критерієм оцінки є рівень резервів по відношенню до статутного капіталу, який для акціонерних товариств має складати не менше 25%. Контроль щорічних відрахувань частки чистого прибутку на поповнення резервного капі-

талу здійснюється шляхом порівняння суми відрахувань з рівнем, передбаченим установчими документами, який для акціонерних товариств має становити не менше 5% чистого прибутку.

Оскільки нерозподілений прибуток (непокритий збиток) є наслідком фінансово-господарської діяльності підприємства, він не підлягає попередньому контролю. При необхідності можна здійснити оперативну перевірку правильності розрахунків щодо визначення фінансового результату та бухгалтерських записів, які обумовлюють зміну величини власного капіталу підприємства внаслідок утворення нерозподіленого прибутку або непокритого збитку.

Попередній контроль вилученого капіталу спрямовано на перевірку законності та доцільності операцій з викупу акцій власної емісії або часток, викуплених в учасників акціонерного товариства, та перевірку правильності визначення їх фактичної собівартості.

Основними завданнями оперативного контролю капіталу є оцінка дотримання регламенту здійснення фінансово-господарської операції щодо формування і розміщення капіталу, перевірка правильності її документального оформлення, виявлення та оцінка відхилень отриманих показників від стандартизованих значень, забезпечення моніторингу фінансових показників, що характеризують рух капіталу.

Контроль власного капіталу упродовж оперативного періоду має здійснюватися в автоматичному режимі. Фактографічна інформація, накопичена в електронному журналі аналітичного обліку капіталу, виводиться на дисплей або надходить у підсистему контролю у вигляді машинограми для аналізу і співставлення зі стандартами контролю.

Важливим елементом оперативного контролю, який збігається з моментом здійснення операції, пов'язаної з формуванням і рухом капіталу, є контроль правильності заповнення реквізитів первинних документів та контроль правильності бухгалтерських записів щодо відображення кожної операції.

Контроль правильності заповнення реквізитів первинних документів (акцій, сертифікатів, кредитних або вексельних угод) здійснюють особа, яка займається їх оформленням, юристконсульт підприємства і бухгалтер з обліку розрахунково-кредитних операцій. За умови застосування електронної системи обробки інформації контроль правильності оформлення первинних документів можна здійснювати в автоматичному режимі.

Контроль правильності бухгалтерських записів щодо відображення кожної операції також здійснюється автоматично із залученням інформації з нормативної бази первинного обліку, де розташовано довідник бухгалтерських записів типових господарських операцій.

За попередньо розробленими і введеними у нормативну базу даних алгоритмами здійснюється перевірка правильності розрахунків сум додаткової емісії акцій, сплачених дивідендів, одержаного кредиту, сплачених відсотків за кредит, а також суми і рівня витрат за кожною фінансовою операцією.

Виходячи з того, що рух власного капіталу, порівняно з рухом зобов'язань, можна характеризувати як уповільнений, для якого не характерні різкі зміни (виключенням є акціонер-

ні товариства у період додаткової емісії акцій), особлива увага в оперативному аналізі і контролі звертається на операції щодо формування й погашення зобов'язань підприємства [6, с. 173].

Завершальним етапом контролю власного капіталу є документальне оформлення його результатів, яке складається з робочих, офіційних, додаткових та супровідних документів. Робочі документи – це допоміжні неофіційні документи, які перевіряючи особа складає в ході контролю (таблиці, записи, тощо). Офіційні документи – обов'язкові для складання документи (акти, звіти, висновки тощо).

Висновки. Таким чином, облік власного капіталу є досить складним процесом, який потребує чіткого розуміння його сутності та усвідомлення необхідності надання достовірної інформації про окремі складові елементи власних коштів, які вкладені в активи підприємства.

Важливе місце відводиться контролю власного капіталу, оскільки його правильність і своєчасність сприяє забезпеченню збереження майна підприємства, дотримання засновниками своїх зобов'язань, об'єктивного відображення прибутку підприємства, що сприяє прозорості діяльності та інвестиційній привабливості підприємства.

Список літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України затверджений ВР 16.07.1999 р. № 996-XIV із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 40. – Ст. 365.
2. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V Відомості Верховної Ради. – 2007. – № 29. – Ст. 389.
3. Бухгалтерський облік як наука, його принципи, предмет та об'єкти // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 6. – С. 3–8.
4. Гуренко Т.О. Сучасний погляд на власний капітал. [Електронний ресурс] / Т.О. Гуренко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(3). – С. 79–84.
5. Голубнич Г.П. Теоретичні аспекти еволюції фінансової звітності // Наукові дослідження та їхнє практичне застосування. Сучасний стан та шляхи розвитку '2012: Зб. наук. пр. SWorld. – Вип. 3. – Т. 25. – Одеса: КУПРІЄНКО, 2012. – С. 86–91.
6. Воськало В.І. Контроль операцій із складовими власного капіталу [Електронний ресурс] / В.І. Воськало, Н.М. Воськало // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.13. – С. 169–177.
7. Камінська Т.Г. Внутрішній контроль кругообороту капіталу підприємства в умовах інтеграційних процесів / Т.Г. Камінська // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 271–276.
8. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. Навчальний посібник. Видання друге, доповнене і перероблене / Т.Г. Мельник. – К.: Кондор – Видавництво, 2017. – 269 с.
9. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
10. Сопко В.В. Облік фінансових результатів / В. Сопко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016. – № 4. – С. 138–147.
11. Швиданенко Г.О. Управління капіталом підприємства : навч. посіб. / Г.О. Швиданенко, Н.В. Шевчук ; Мін-во освіти і науки України. – К.: КНЕУ, 2013. – 440 с.
12. Яровенко Т.С. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу в сучасних умовах / Т.С. Яровенко, К.П. Свистільник // Вісник Дніпропетровського університету – Вип. 7(2). – 2013. – С. 189–194.

Мельник Т.Г., Дымнич В.В.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

ОРГАНИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И КОНТРОЛЯ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА

Аннотация

В статье рассмотрены подходы к определению понятия собственного капитала отечественными учеными, исследованы особенности организации бухгалтерского учета собственного капитала на предприятии. Также были исследованы механизм контроля собственного капитала на предприятии.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, контроль, собственный капитал, зарегистрированный капитал, субсчет.

Melnik T.H., Dymnich V.V.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORGANIZATION OF ACCOUNTING ACCOUNTING AND OWN CAPITAL CONTROL

Summary

The article deals with approaches to the definition of the concept of equity capital by domestic scientists, the features of the organization of accounting of equity capital at the enterprise are investigated. The mechanism of controlling equity in the enterprise was also explored.

Keywords: accounting, control, equity, registered capital, sub-account.